

Екатерина Емельянова Евдокимова Танды районун Дуржулга станциясында бызаа ажаакчы. Эрткен чылын бир хонукта бызааны дензизин 801 грамм чедир өстүргөн. Ам — чаа төртүнгөн бызаалары 20 хонук иштиде азыраш, ону өскө бөлүктүн бызаа ажаакчыларына хүлээди бээр. Бызааларын инектерден чарган соонда ону катап азыраар. Улуг Октябрынын 70 чыл оюнга чедир бызаа дензизин хонукта-ла эрткен чылгызындан хой дензилиг болдуларын хүлээген.

СЭКП Тыва обкомунуң, Тыва АССР-ниң Дээди Советиниң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

УЛУГ ОКТАБРЫНЫҢ 70 ЧЫЛЫНГА УТКУШТУР

СОРУК КИИРИП ТУРАР

Он ийги беш чылдын бирги чылынын планын оонадаларын болгаш социалисттик хүлээлгелерин чедииникиниң күсеткени дээш Ак-Довурак хоорай Россия Федерациязынын социалисттик чарыжынын тилекчилериниң бирээзи кылдыр санаткан болгаш РСФСР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң болгаш ВЦСПС-тиң шилчир Кызыл тугу-биле шаннаткан. Шилчир Кызыл туку хоорайга тыпсырынга тураскааткан байырыг хурал эрткен суббота Ак-Довурактын Культура ордузунга болган.

Хоорайны күш-ажалчы коллективтеринин, районун болгаш Ак-Довурактың партия, совет органдарының чедииникиниң төлөөлүлери чыгып, хойки киржикчилер хуралды «Тыла даг-дугу тууду» эргеледип партия секретары С. К. Кужет ажиткаш, Тыла АССР-ниң Дээди Советинин Президиумунун Даргазы Ч. Д. Б. Ондарга сөс берген. Ол 1986 чылда — он ийги беш чылдың баштайгы чылында, партияның XXVII съездинин

ниң чылында—бүгү чуртта Россия Федерациязында, бистиң республикада планын даалгаларын болгаш социалисттик хүлээлгелерин күсетип дээш күш-ажалчы коллективтеринин тура-сорукутук ажалдан келгенин, партияның XXVII съездинин шийтирлерин амдыралга боттандыраар, сагыла-чуртуму быжыктар, социалисттик демократияны, чонуну бот-эргеледи улам ийи хөгжүдөр, өртем-техниктиг депшилерин үндө-зинеке бүүдүргөни дүргө-

дедир талазы-биле тодаргай эки түйнелер чедип алды-ганын демдеглезин. Республиканың күш-ажалчы чедииникинере боду-нуң үлүгү Ак-Довурак хоорайның ажалчы чону, бүгү коллективтери кирген. Хоорайның үстүтүр бүүдүргө-лери продукция бүүдүрерин болгаш сайгарарыны эрткен чылда күрүнө планын 108,8 болгаш 108,4 хуу кү-сеткен, күш-ажалдың бүү-дүрүктүгү планын тийиштин-де 6,8 хуу бөлөң, чуртта-га туудууну планы 100,6 хуу күсеттиген. Ол дээр-ге «Тыла даг-дугу тууду» эргеле-дип, комбинаттың септе-ге-тууду участогунуң, өскө-даа коллективтеринин улуг чедииникин болур, ийитиз-биле республикада чуртта-ла туудууну планы күсеттин-мээн, дыка хой тууду органи-зациялар бо талазы-биле дыка четпес ажалдап турла, ак-довуракчылар эки үлгер-лер көргүзүп, чонуну соци-алисттик дээш тодаргай түйнелерин ажалдаарын оратор айткан. Хоорайның транспорт, садыг, амдырал хандырылганын бүүдүргө-лери болгаш өскө-ла алды-лары 1986 чылда чедиин-икиниң, эки түйнелер доо-кай, Хоорай чылда чыла-зын, ийи ажал-довуракчылар улуг сагыш салын турарын Ч. Д. Б. Ондар демдеглезин.

Он улаштыр оратор рес-публиканың, районун, хоорайның ажалчы чондарының мурунда ийги чылда тур-густунган сорулгаларга док-тап, чедип алдыганын тем-пери салбазынын, демократ-чылдыгын улам калбарты-рының чугулазын демдег-лезин. Бо юбилейин чылда оон-лаа улуг сорулгалар тур-густунган, улам улуг кү-женишкенин негеттинип ту-рар. Ажалчы чонуну, тус-тус коллективтеринин ол улуг сорулгаларын күсүдир дээш тура-сорукутук ажалынын амында олар күсүстенип болурун, шийтирлерин бир-ги маддалдың түйнелери көргүзүп турар.

Бо чылдың июнь 21-де эр-тер чер-чер Советтеринге согулдаларга хамдарыштыр чүве чугалаал, Тыла АССР-ниң Дээди Советинин Президиумунун Даргазы Барыш-Хемчик районун согулда окруттарын хой маддаттыг кылдыр киргенин ооналап демдегеп, согулда кампа-ниязынын чаа утка шынары-биле холбаштыр партия, со-вет органдарынын мурунда демократияны бо чаа тала-ларын боттандырынга улуг үлүг оонажып турарын айт-кан.

Ч. Д. Б. Ондар РСФСР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң болгаш ВЦСПС-тиң шилчир Кызыл тугу хоорайның тө-лөөлүлери чыгып, СЭКП обкомунун, Тыла АССР-ниң Дээди Со-ветинин Президиумунун база Министрлер Чөвүлелиниң мурунда байыр чедирип, юбилейин чылда оң чедиин-икинери улам быжыктарын дээш шүүдүгү ажалдаарын күзөт.

Хуралга чүве чугалаал «Тыла даг-дугу» комбинаттың арыгдал фабриказының бо-дун рудалан даг-дугу арыг-лаар цегинин эолчег мастери Т. В. Скорох, «Тыла даг-дугу тууду» эргеледип ламчы-лар бригадир Д. К. Сурун, ажалчы хандырылга киди-зинин садыгжы В. Я. Шев-ченко, Ак-Довурак хоорай күсүмунуң даргазы О. С. Саа, «Тыла даг-дугу тууду» эргеледип партия сек-ретары С. К. Кужет олар бек-ишпаа дээш өөрүп четтире-рин илертип, ол улам сору-к киирип турарын, тус-тус ко-лективтеринин болгаш хоорай-ның ажалчы чонунуң му-рунда туруп турар сору-галарын күсүдир, Октяб-рын социалисттик Улуг ре-волюцияны 70 чыл ою-го төлөтүп уткууру дээш бүгү эрга-курлавырларын ажи-галап, эң күженишкенин ажалдаарын азап турганар.

М. САА,
Д. ЧЫДЫМ,
«Шының» көр.
ЧУРУКТА: РСФСР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң болгаш ВЦСПС-тиң шилчир Кызыл тугу тыпсып турган улуг маддалдың түйнелери О. ОХЕМЧИКТИН фотоу.

ОРУКЧУЛАРЫНЫҢ ЧЕДИИШКИНИ

Ак-Довуракта № 3 орук-чуду эргеледи бо чылын Ак-Довурак — Абаза оруу алы-ларында болгаш Кызыл-Мажалык-биле Тоолу аразы-ның оруу дескелер, асфаль-тылаарына шунту катты-каш 1 миллион 460 муң ру-блыг шийгээди алыр.

Хемчээл улуг болгаш ха-рымсалгалыг ол ажалды Ва-лери Дмитрийевич Лапков-скийн бот-орутка-чарыла-дыг бригадазы алы-агыг зоо-лоарда хуваажып алган чорууп турар. Олар ажал-дыг темпизин бичи-даа кош-катпас дээш күженишкени-биле ажалдап, бирги квар-

талдың планын 101 хуу кү-сеткен. Чарыштың мурунку одуруунда колаачылар Ва-лери Грачев, бульдоер балкарыччылары Шобан Хомушук, Сергей Папыц, орук ажалчылары Алек-сандр Ховалыг, Максим Мо-гун болгаш өскө-лаа чо-

руп, хүн нормазын 130-ден 140 хуу чедирин, эң-өөрүне үлгер-чизон көртүзүп кел-генер.

Улуг Октябрының 70 чыл оюнуң байыралында төлө-түп ужуражып дугайында со-вет улуска СЭКП ТК-ның Кызыл орукчулары ажал-чыче улам сору-к киир-ген.

А. ХЕРТЕК.

МАЛЧЫН КОДАННАРДА

Бай-Тайга районда «Бай-Тал» совхозун коданнарда хой оордаашкыны адакылап турар. Дмитрий Байыра-н дугайында Мешкен-Хол хойжу бригадасында төрүп 1671 хойгун 100 бажына оонаш-тыр адыганын 83 хураган менди доруугу турар.

Кожанында Буян-оол Биче-оолдун удуртканы Даштыг-Тайга бригадасында 2310 баш хойдан төрүп чүс амыг арткан, ийи планда көр-дүнгөндөн хой хураганар камгалап алдыганын.

Совхозта 12 хойжу 80-ден өрт, 7 хойжу 90-дан өрт чаш

мал төлүн чүс башка оонаш-тыр камгалап алган. Таар-оол Сыргат-оол, Каадыр-оол Кузук, Кызыл-оол Садык, Каадыр-оол Бегин, Махмуд-оол Доо 94-тен 99 чедир ху-раганарын чүс баштан ал, чарыштың мурунку одуруун-да кирген. Мал чедииниң куралавыр четтир. Почта че-дирленип, садыг хандырыл-ганын эжижиткен. Экономик-те өнөргөдөгү аял ийи улаа эртин турар.

Частың бо харымсалгалыг үенде майдың тускай эр-теминер аял коданнарны күнүн эртин, практиктиг дуулазы малчыларга чедирип турар.

А. ХЕРТЕК.

ТӨРЕЛДЕРНИҢ БИР ДЕМИ

Бригада керээни, өг-бүлө ке-рээни... Ол дугайын конугу-чугалап турарын билдир мен.

Амдызында санаашкы-нар, дугуржулгалар, арга-су-ме солчушкуну — Беткек ажалды бисте чоруу турар. Шыны керек, ужурун тып-паны, мангазын турар хөөнер бар. Хой чугааны эвээжетпеш, хойжуларны күш-ажалчы оло организас-таарын үе негеп келген. Ол дээр-ге, мен болаарымга, өг-бүлө керээзиниң шилчирин.

Оолак-даа өг-бүлө керээ-биле ажалдаар хойжу бир эвөө-ну удуртуп шыдаар.

Ону балдыткаары-биле да-раазында барымдааларын кирип керейн. Хой оолдаш-кыны доостуру билек, пүтө-ка-биле ийи хойжу Кырма мырзын чап-чаа дыйтанып алгаш келдилер. Малдың чаш төлүн камгалап өстүрерин шийтирлеп айларында Кара далай чедер хамаанчок, ко-жазында аялга чедери, оон туржук — амдыныг, аны-

дуп алыр дээр-ге, дээр май-нажы бээр болган. Дуула-кыларынның эки ажалдан турганында улуг хойжулар өөрөн. Ол бүгүн мен ка-рам-биле көрдүм.

Тараа ажаап өстүреринге, хой калдарында өг-бүлө ке-жигүнеринин, бот-боттары-га чоок кижилеринин бир демин чоруунуң чижөөн мээң эрткен бо кышкы күш-ажалымын база хамаарыш-тырып болур.

Х о й ж у г а с ө с

Бүтү ассортименти алы-мек беткеп кири болдунар эвес.

Кара-кыс дуулаакчы калар-чылары Тамара Түвечик-биле Мухамед Сатайга бо-шут ботуп турар. Бүтүр-бө-шүт төрөни бола, бир эвес дуулаак хой каларын, мал-дың чаш төлүн ажаап өс-түрүп билбес бола, ийи хойжу база ынаарын болдунмас. Тамара, Михаил чыгыс эвес чылдарың дугурунда хой-жуларга дуулаажы келген.

Ынчанган улуг хойжулар малы доо сагышсырайып, шийгээди дыйтанган. Кээр-ге, хуретини улам ботур кылдыр өтүп келген. күрө-тазынарын өскө-ла, холга ту-

Хойжулай бергеним эдеп чүе. Ол дугайын болаа-йи-даа чоруду. Хоочун чолаач-кыи мен. Эрткен чылдың май айга чедир сүт сөөртүр автомашынага чолаачылап турдум.

Бир катап меңээ Оолак Кечил-оол келди.

— Хойжулап көөр сен бе?—деп айттырды.

— Көк-кыс бистиң чаш малдыны эки-ле өстүрүп келди. Малга кежөөн, эл-тиң карзак-биле көрө бээр сен.

Чылай бердим. Чайын эки өстүтүг черге хоюм семиртип алгаш, кузун кыштагга кел-геним бо. Хураган тулар тепилканы чыгыпкан, эки бөлөкпес алдым. Төрүтү чүс хойдан-ла 90 хураган өс-түрүп алыр, бир баштан-ла 3,2 килограмм дүк кыртан алыр хүлээлгелиг бис.

Бөгүнде байламыс чүгөр, Төрүтү чүс баштан-ла 99 хураганын камгалап алды-мыс. Хураганарының бажын камгалаар дээш кара кы-зып тур бис. Совхозтун удур-тукуларын, тускай эртемни-лерин биске хүнүнү көп ту-рар. Март айның төңүзүнде үжөн тонна көк-сигенин кыштагга эккен дүжүрүн. Сула-даа, силос-даа, ан-танынның сөгөн далганы-даа бар.

Чангыс кыштагга төрүтү ийи, төртүс бир кодан бар. Бистиң эң дуржулгалары-мыс — Кара-кыс Түвечик-биле Оолак Кечил-оол, өг-бүлө эвөөнү тургузар бо-ла, оларга катчып алырынга белем мен.

МУРУКУ ОДУРУГДА

«Тыла суг-тууду» трестин автобазаның бирги кварталда чүк сөөртүрүнүн планын 100,2 хуу, чүк сайгары-нын планын 108,4 хуу кү-сеткен.

Улуг Октябрының юби-лейинге уткуштур чыл планын күсүдир беткеп социали-стик хүлээлгени алган. Ф. Ф. Пахорукотун чолаачылар бригаданы чарыштың мурунку одуруунда. Мурунчы брига-да квартал планын хуусаа беткеге күсеткен.

Г. БЕСПАЛОВА.

АЖЫРГАН

Увур-Хем район бирги кварталда күрүнө эң дур-жаарының планын 16 тонна ажыр күсеткен. Азы эрткен чылдың ол уези-биле де-лээрде 23,5 тоннамы хойну саткан.

Бирги кварталда эң дур-жаар планын «Ак-Туру» совхоз 112 хуу, «УТКА 25 чылы» — 107 хуу, «Найрал» — 107 хуу күсеткенер.

Э. ДОНГАК.

ЧУРТТУҢ ТАРАА ШӨЛДЕРИНДЕ

● БЕЛГОРОД. Белгород областа, механизатор кал-дарың саам кылап турар. Бо чыл-дың чыны тармагында 1500 ажыг чаа механизатор киржир. Олар РАУК-териниң организастан курстарына механизатор мергезинде че-дип алганар. Тараа культу-раларын интенсифи арга-биле тарып өстүрериниң тех-нологиязын база өөрөтп эр-те-кенир.

Часкы хову ажалдарын дүргөн болгаш шынарын эрттер дээш областың пар-тия, совет, ажал-агыг орган-нары өскө-лаа немедде хем-чеглерин ал турар. Хоорай-ларда үстүтүр болгаш транс-порт бүүдүргөлеринде 2 муң хире-кыжа боттарының коллективтеринге ажалдан тура, кода ажал-агыг мер-гезилерин өөрөтүп алган. Оларын кыркыткан-биле на-ска хову ажалдарын ийи эвээжетп чорударын план-да көргөн.

● КИРОВОГРАД. Кирова-град районун механизатор-лары эртин сериин шактар-ны эң бүүдүрүчүлүг ажи-галап турар. Час шала орай-таан амгы хүнерде район-уну тараажылары Красно-град районун тараажыларының үлгери-биле үс бөр техник-тиг культураларын чашты-рылаачы моон мурунда чылдарда чаштырып тура-ныккан эртенки чаштыра берген.

Бо культураларын мал че-жиге колдамы ажиллап ту-рар. Май айың ортан үенде-де ичкан мал чеди ферма-ларга дүжүртүр, Районун механизаторлары ол культу-раларын баштайгы муң ге-ктар черде чаштырган.

● НОВОГОРОД. Новгород областың ажал-агыг-ларын-нард чок механизастат-тың ажалдары четтелеттени-ген. Бо аргаже 500 ажыг эвөө-шпизин. Оларда бугу тарыл-га шөдүрүн 90 хуууну бө-жиглаан. Ажалдың тончу түйнелин барымдаалап ажалдаар эвөөлар часкы хову ажалдарында бугу та-ламыг бөлөкпес. Техника эки шынарын кылдыр сеп-тетип, трезинерин бол-

гаш чедииникин ажал-агыг-ларын калдыр чедирген.

● ЧИМКЕНТ. «Майда-та» совхозтун чер ажалды-лар тараа болгаш мал чеди культураларын бекке дүжү-дүн алырын маддалаачы тургузуп алган. Областың механизаторлары-биле ка-дык ийи ажалы улуг хемчыл-дыг суг шыжамырын часкы суг-биле доладуруп алган. Ийи курааттыгын суг 2 муң ажыг гектар черде та-раан культураларын бугу дургузугаа сугтарынга чедер. Ол шөлдө кукураа, сая, люцерна дүн чижиктиг культураларын колдамы чаш-тырган.

Областың өскө-лаа ажал-агыг-лары суг хөөлөктерин часкы хову суг-биле доладуруп алганар. Ынчанган ол суг-биле чамдык черлерин ода-ларын чаа сугтарын болур.

● ГРОЗНЫЙ. Чечен-Ин-гуштияның ажал-агыг-лары картофель олурутулганын ки-дип түтүк чорууду турар. Чурттуң мурунчы ажал-агыг-ларының үлгери-биле картофель олурулаан черлерге олурутуу аргамы ажиллап турар.

Республика ийитиз-биле бо культураны 2 муң гектар черге олуруту. Картофель өс-түрүктүзери чаа аргамы ажиллап турган, беш чыл-дың төңүзүнде чедир бо культураның дүжүдүн ийи катап көүдөлдүр деп планнап турар.

● ФРУНЗЕ. Киргизияның тараа шөлдөринде күзү чашкан кызыл-тастың өсүм-нери ногаарартып унуп өс-дөн. Эрте чызын чоруткан суук чегеринге өсүмнениң эки түнерин дуулаан. Моон мурунда чылдарда ук че-минчилгенин тараа шөлдө-ринче кыштаар сөөртүп турган. Кыжын төккөн че-минчилгенин часкы суг аллаар турган. Ону бодурдас дээш бо чыны хову суг эрп агары билек, 300 муң гектар черге үнүш чегериттенин конугт кыска уло чорутка-нындан өсүмнөр бо хүнери дүргөн үнүп эгезин.

(СӨТА).

луг дайының өскүсү Кэри-ниң айалым эвээжетпеш, ха-рын боо-чепсенти оңдөре бүү-дүрениге контроль чок бо-рукту болдурунга дуулаа-лар, өртемдерин медеглезин.

Боо-чепсенти эидере бүү-ренин кызыгараалар болгаш хоруу база делегейниң дүш-күрүтүр чоруун чавырдылар таллазы-биле СССР-ниң ал чо-рудуп турар хемчеглеринге сессияны киржикчилери бе-дик үнөөдөл берген.

КАБЭЛ. Афганистаның Улус Демократия партиязы-нын ТК-зыны Чингиз се-кретары Наджва совет-афган найралы негээ-мөңгө бажып турар ужуруг деп медеглезин. Бистиң чурттарымыстың ара-зында 65 чыл дугурунда үр-гүтүлөп келген найралчы харылдаалар чурттуң согу таллазында турар улуг кожазы-биле тайбын кожа-хөлбө догунаашкын, кады ажалда-жылга Афганистаның ха-маарышпас болгаш бот-то-кайлап турар чоруун ханды-рып турар дээрин бадыткап деп, ол тараачылар төлө-лөкчилери-биле ужуражы-канынга чугалаал, Афгани-станың Совет Эвилели-биле чагыч болган найралын басыраларын орадажып турар иштиң болган дагы-ны күштерин кордаашкыны афган уауртуну шийтирлеп бурду шапкан.

ВАШИНГТОН. АКШ-тың камгалап министрство-зунуң структуралыга чеп-сектиг күштеринин чаа хев-ири тургузар дугайында бо-тарын киригени хойду тө-лөвилелине хамдарыштыр сенаторлар М. Уолло болгаш О. Хэтч база төлөөлөкчилер палатаның хамдарыштыр сенаторлар Дж. Кемп биле Дж. Кортс парлага конференцияны кылганын. Ыныг бажыны кылганын кол сорулгалы болаа «Стратегия камгалап ийитиз-биле» боттандыры-пын ботур деп, олар меде-глезинер.

Ол сорулга-биле «АКШ-тын камгалап күштерин тургустук, оларга коман-далдык бугу эргенин база космоска хамдарышкан чеп-сектиг бугу хевилерин дамчыдып бөриин олар хой-лу төлөвилелинде кирген-ер. Ракетага удуу камгалап керөөннү түрөтп база кос-мос делегени чепсеглөрине саят ужураштырып турар чүдүлери унуткаарын төлө-вилеле кирип турар. Тө-лөвиле бугулар тургустуу-р «АКШ-тың камгалап күш-терин» ракеткага удуу болгаш агарын халлаашкында удуу камгалап калды даа сис-темаларын калбартып тур-гузар талазы-биле өң калбак эртерилеп болурун докумен-тиде санадала турар.

